

ХАКАС ДРАМА ТЕАТРЫ

ХАКАС ДРАМА ТЕАТРЫ

**Пастағы директор
И.В.Коков**

Хакас национальный театрның азылған күні 1931 қылның 6 ноябрь саналча. Театрның пастағы директоры Иван Васильевич Коков, художественный устарчызы Александр Михайлович Топанов полған. Пастағы тустарда театр хакас паза хай піреे орыс писательнернің пьесаларын тілбестеп турғысчан. Ол туста хакас тілінен пазылған улуғ пьеса чох полған. Пастағы хакас пьесаларның авторлары К.Самрин, С.Миткижеков, М.Кильчиначаков полғаннар.

М.С.Коков

«Акун» пьеса

ХАКАС ДРАМА ТЕАТРЫ

1940 чылда октябрьның 20 күнінде театр Михаил Семенович Коковтың «Акун» пьесазын сценада турғысхан. Ол күннен сығара хакас театры профессиялығ театр полып саблан парған. «Акун» пьеса амға теере театрда турғызылча. Ол классика произведениязіне саналча. А.А.Шурышев, Е.П.Начинова, Н.И.Коков, Н.Н.Саражаков паза олардан даа пасха артисттер, «Акун» пьесада аралазып, саблан парғаннар.

ХАКАС ДРАМА ТЕАТРЫ

Ол тустардаң сығара национальный театр көп ойыннар турғыс салған, көзідімге алза, Александр Михайлович Топановтың «Алаахтыртан Хорхло» (1942 чылда майның 22 күнінде), Михаил Еремеевич Кильчичаковтың «Абалығ хол», Валентина Гавриловна Шулбаеваның «Сарналбаан сарын» пьесаларын паза олардаң даа пасхаларын. Чоохтирга кирек, национальный театр ідőк көп орыс пьесаларын сценада турғысча. Аның сценазында «Албынчы» тіп алыптығ нымахты, «Абахай Пахта» тіп кип-choохты удаа турғысчалар. Театр түзімніг тоғынча паза ёсче.

В.Г.Шулбаева

А.М.Топанов

**.Е.
Кильчичаков**

А.М.Топанов

АЛААХТЫРТАН музыкальная комедия (синхронный перевод) (Одурченный Хорхло) ХОРХЛО

Э.М.Кокова

ХАКАС ДРАМА ТЕАТРЫ

70-80 чылларда театральның
искусство Э.М.Кокова, В.И.Ивандаев,
М.Н, Г.Топоев режиссерларның
чайаачызынаң палғалыстығ.
Полғанының ин артых ойыннары ол
тустардағы чуртастың кирексіністерінең паза сурғларынаң
палғалыстығ полғаннар.

1991 - 2001 чыллар аразында
театрзар наа чайаачы, ус режиссер
Э.М.Кокованың килгенінең театр хакас
фольклорындар айланып пастапча.

В.И.Ивандаев

ХАКАС ДРАМА ТЕАТРЫ

Театрның тархынында ин танығлығлығ 1996 чыл пол парған. Театрга «национальной» статус пиріл парған. 2001 чылда, театрның 70 назын таныхтапчатханда, театрға Александр Михайлович Топановтың ады пиріл парған.

XXI чўс чыл пасталғанынаң сығара А.М.Топановтың адынаң Хакас национальной драма театрынаң устааннар:

Звонарева И.Н. - Россия Федерациязының саблығ культура тоғынчызы;

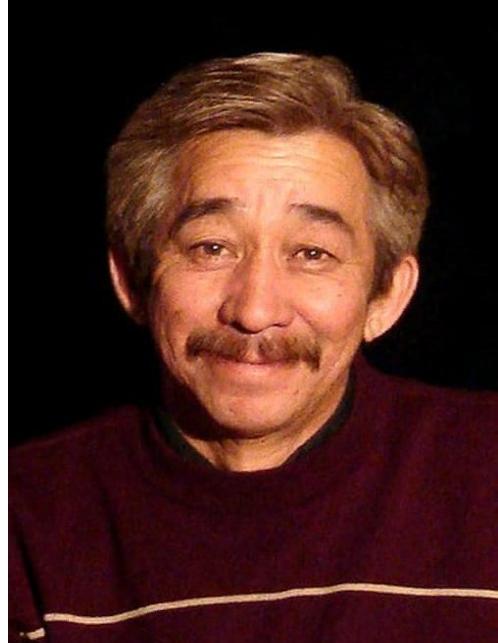

И.Н. Звонарева

ХАКАС ДРАМА ТЕАТРЫ

Чаптыкова С.С. - ёён режиссер,
Россия Федерациязының паза Хакас
республиканың саблығ артизі;

Майнагашев Ю.М. - Россия
Федерациязының саблығ артизі,
Хакас
республиказының
искусствоның саблығ тоғынчызы.

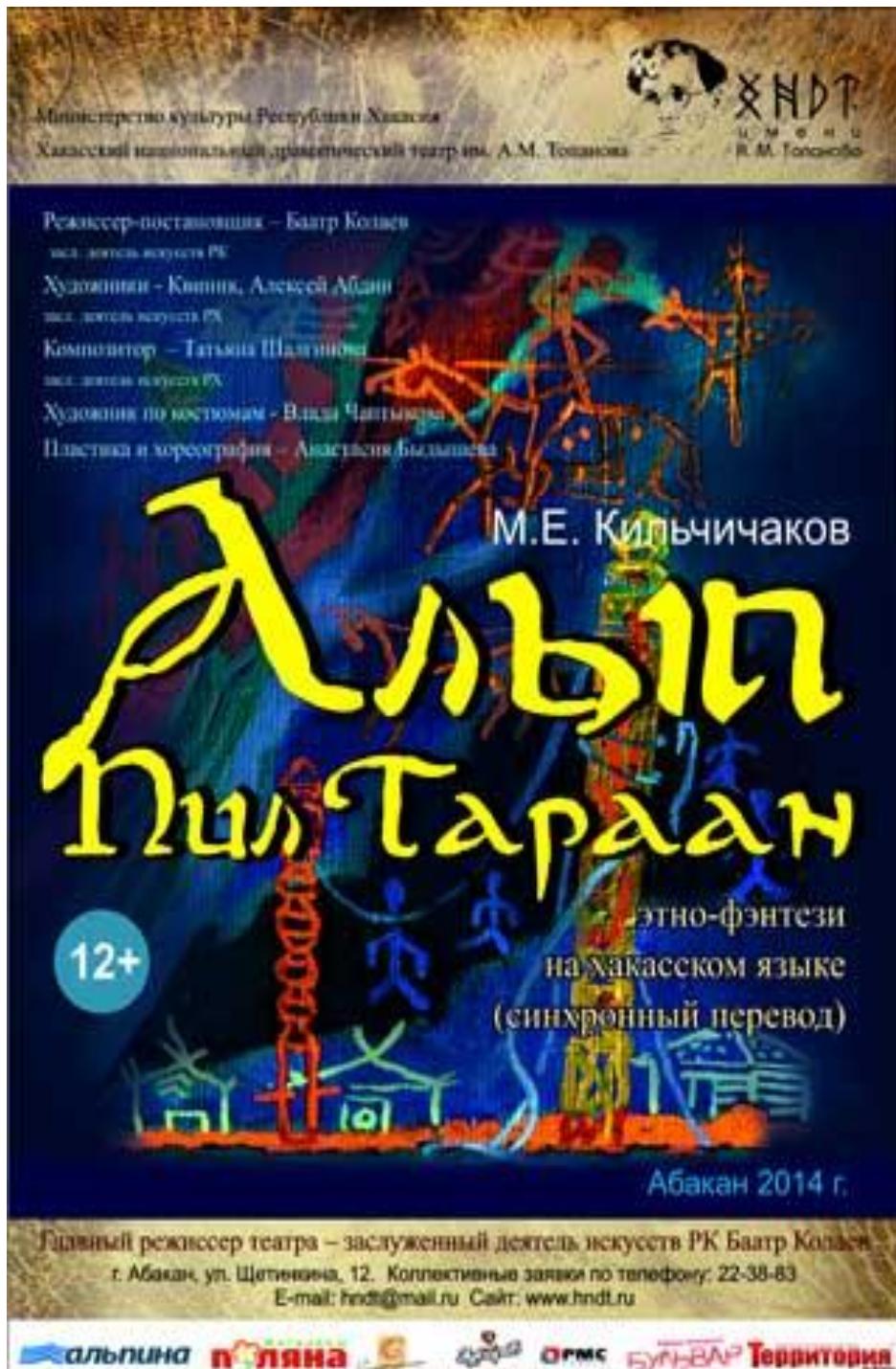
ХАКАС ДРАМА ТЕАТРЫ

В.В. Чустеев

Сағамғы туста театрның устағчызы В.В.Чустеев полча.

2004 чылдаң сығара хакас драматургиязының произведениялерін төстиріне А.М.Топановтың адынаң республиканской конкурс иртірілче; Санкт-Петербургтағы Театральный искусств академиязынаң палғалыс тутчалар. Күскүде 2012 чылда театрзар СПГАТИ-ні (Театральный искусствовоның Санкт-Петербургтағы хазна академиязы) тоосхан наа чиит артисттер килчелер.

Идер тоғыстар

1. Сурығларға наңдырыңдар:

1. Национальный театр хачан төстелген?
2. Кемнер театрның пастағы директоры, художественный устарғызы полғаннар?
3. Национальный театр чонға хайдағ туза иткен?
4. Хачан М.С. Коковтың «Акун» пьесазы турғызыл парған?
5. Сірер театр турғысхан хайдағ спектакльларны пілчезер алай көргезер?
6. Пастағы пьесалар кемнер пас салғаннар?
7. Театр хайдағ фольклор произведениялерін сценада турғысча?

2. Пос чирлерге киліскеқ хозымнар кире пас салыңар, нименің хозымы полғанын ўстүнде таныхтаңар.

1. Аның хайди ёскені____ хайди даа піл____ кирек.
2. Хакас национальной театры____ азылған күн____ 1931 чыл____ 6 ноябрьы санал____.
3. Пастағы тустар____ театр хакас паза хай піреे орыс писательлер____ пьесалары____ тілбестеп турғыс____.
4. Чоохтирга кирек, піс____ национальной театр ідőк көп орыс пьесалары____ сцена____ турғыс____.
5. Театр түзімніг тоғын____ паза ёс____.
6. Ол тус____ хакас тілі____ пазылған улуғ пьеса чох пол____.

1. Спектакаль «Алаахтыртхан Хорхло» (1 чардың)

<https://www.youtube.com/watch?v=csbUpNOWD7M>

2. Спектакаль «Алаахтыртхан Хорхло» (2 чардың)

<https://www.youtube.com/watch?v=PkZ0SOBfI3Y>

Тузаланған литература

1. Абумова О.Д., Боргоякова Т.Н., Чанков Д.И. Хакас тілі (хығырчаң книга). - Ағбан: Хакас книга издательствозы, 2005. - 116 с.
2. Хакасско-русский словарь = Хакас-орыс сөстік. - Новосибирск: Наука, 2006. - 1114 с.
3. Газета «Хабар»
4. Ekrem Arıkoğlu. Örnekli Hakasça-Türkçe Sözlük. Ankara: Akçağ Yay.

<http://khakaschiry.ru/upload/iblock/938/938cd182e8ce07b7f56720899d28e147.jpg>

<http://dosug-abakan.ru/upload/iblock/5e9/5e9629b947a3f8e4eecba176728c7b4f.jpg>

<https://culture19.ru/images/content/news/2/I-117-zaslujennyie-lyudi-otrasli-kulturyi-irina-nikolaevna-zvonareva.jpg>

<https://abakan-news.ru/wp-content/uploads/2019/01/Светлана-Чаптыкова.jpg>

<https://image.tmdb.org/t/p/w500/abafdB4G4mZD5732rwbYG6sMFgL.jpg>

http://hndt.ru/assets/images/news/DSC_1345-19.jpg

http://gazeta19.ru/media/k2/items/cache/ef2671ed9fd0202f1e51b9be767e45ca_XL.jpg

<https://www.abrisburo.ru/city/abakan/abakan-10.jpg>

<http://hndt.ru/performance/43-alp-pil-taraan.html>

<http://hndt.ru/performance/53-han-mirgen.html>